

Burgemeester en wethouders

Datum 16 mei 2024

Onderwerp

Plan van aanpak ondermijning

Wij willen

Voorkomen dat de gemeente (onbewust) ondermijning faciliteert, voorkomen dat er risico's zijn op bedreigingen voor de leefbaarheid en de openbare orde in de gemeente vanwege ondermijning en tot slot de ontstane onrechtmatige situatie door ondermijning in de gemeente herstellen.

Wij besluiten

1. In te stemmen met het plan van aanpak ondermijning, inclusief de bijbehorende kosten (€ 100.000,-);
2. De kosten van het plan van aanpak ondermijning voorlopig te verwerken in de Kadernota (25-28);
3. De gemeenteraad via een raadsinformatiebrief te informeren over het plan van aanpak ondermijning.

Want

1. *Daarmee zetten we een stevige stap in de bestrijding van ondermijning en de gevolgen daarvan.*

In onze gemeente hebben wij last van ondermijning. In de afgelopen jaren zijn verschillende drugslaboratoria opgerold en hebben wij te maken met milieuvervuiling door drugsafvaldumpingen in ons (natuur)gebied. Onze jongeren worden benaderd om ingezet te worden voor (drugs)klussen. Er zijn in onze gemeente signalen van zorgfraude, waarvan de meest kwetsbare personen uit onze samenleving de dupe zijn, omdat zij niet de zorg krijgen die ze nodig hebben en de fraudeurs het geld gebruiken voor financieel gewin. Ook ontstaat er door ondermijning oneerlijke concurrentie voor ondernemers, doordat geld wordt witgewassen of doordat arbeidskrachten te werk worden gesteld tegen een zeer lage betaling en zij hun werk moeten verrichten onder slechte omstandigheden.

Om ondermijning effectief te kunnen aanpakken, moet worden geïnvesteerd in een structurele aanpak. Met het bijbehorende plan van aanpak ondermijning wordt daarin voorzien.

2. *Op deze manier regelen we de dekking voor de benodigde middelen.*
De integrale afweging met andere nieuwe voorstellen vindt plaats bij de besluitvorming over de kadernota.
3. *Op deze manier wordt de gemeenteraad op de hoogte gesteld.*

Maar

n.v.t.

Achtergrond

Op 1 augustus 2023 heeft het college ingestemd met het opstellen van een plan van aanpak ondermijning. Met het bijgevoegde plan van aanpak ondermijning wordt daarin voorzien.

Het doel van het plan van aanpak ondermijning is om zowel binnen als buiten de gemeente de samenwerking te bevorderen om:

- te voorkomen dat de gemeente (onbewust) ondermijning faciliteert (preventie);
- te voorkomen dat er risico's zijn op bedreigingen voor de leefbaarheid en de openbare orde in de gemeente (preventie);
- de onrechtmatige situatie in de gemeente te herstellen (repressie).

Om de ondermijningsthema's doeltreffend aan te pakken, is het plan van aanpak ondermijning gebaseerd op de volgende 5 pijlers (die overeenkomen met de Drentse aanpak ondermijning, waaraan de gemeente deelneemt):

1. Verhogen **bewustwording**
2. Versterken **informatiepositie**
3. Verscherpen **beleid en regelgeving**
4. Ondersteunen **integriteit en weerbaarheid bestuur en organisatie**
5. Bevorderen **communicatie**

Per pijler volgen er maatregelen om de doelstellingen te bereiken. Sommige maatregelen zijn algemeen van aard, andere maatregelen zien op specifieke ondermijningsthema's. Ook zijn sommige maatregelen binnen de bestaande capaciteit al in werking gezet en worden deze gecontinueerd en verbeterd.

In de bijlage 'Plan van aanpak ondermijning' worden de maatregelen uitgebreid toegelicht. Voor het overzicht, gelet op de fase waarin het plan van aanpak ondermijning zich bevindt, worden per maatregel ook de financiële gevolgen genoteerd.

5 pijlers

1. Verhogen bewustwording

De pijler 'verhogen bewustwording' betreft het vergroten van kennis en bewustwording over het thema ondermijning binnen de eigen organisatie. Binnen deze pijler wordt als eerste geïnvesteerd in het leren herkennen van signalen van ondermijning. De tweede stap binnen deze pijler betreft de inrichting van en samenwerking binnen de organisatie. Zijn alle domeinen betrokken bij de aanpak? Wordt er integraal gewerkt aan de aanpak van ondermijning? N.B.: Het verhogen van bewustwording inzake ondermijning voor inwoners en ondernemers in onze gemeente volgt onder pijler 5 (bevorderen communicatie).

Binnen deze pijler zijn er 6 maatregelen. De geschatte kosten die hiermee gepaard gaan, zijn € 2.000,00. Deze kosten zijn nodig voor het huren van een ondermijningsset/drugscontainer (ter bevordering van het sneller herkennen van ondermijningssituaties).

2. Versterken informatiepositie

Binnen de tweede pijler staat het versterken van de informatiepositie centraal. Hieronder valt de wijze waarop de organisatie haar informatiehuishouding heeft ingericht om signalen van ondermijning te signaleren, te melden en op te volgen.

Binnen deze pijler zijn er 4 maatregelen. Hiermee gaan geen kosten gepaard.

3. Verscherpen beleid en regelgeving

Bij de derde pijler gaat het om het verscherpen van beleid en regelgeving. Met het juiste bestuurlijke instrumentarium kan effectief worden opgetreden tegen ondermijning.

Binnen deze pijler zijn er 10 maatregelen. Om deze maatregelen uit te kunnen voeren, zijn de geschatte kosten € 96.100,00. Een groot deel van deze kosten (€86.000,00) betreft salaris: 1fte Bibob-onderzoeker. Dit is nodig voor het wijzigen van het Bibob-beleid en het uitvoeren van de Bibob-onderzoeken.

Een ander deel betreft de schatting van het aantal adviesaanvragen bij het Landelijk Bureau Bibob (ten behoeve van de Bibob-onderzoeken) en de inzet van de RUD Drenthe bij ondermijningscontroles.

4. Ondersteunen integriteit en weerbaarheid bestuur en organisatie

Bij de vierde pijler gaat het om de integriteit en de weerbaarheid van het bestuur (gemeenteraad en college) en de ambtelijke organisatie. Binnen deze pijler staat de mate waarin binnen de gemeentelijke organisatie waarborgen zijn ingebouwd om de integriteit en veiligheid van bestuurders en medewerkers zeker te stellen centraal.

De gemeente De Wolden heeft al flinke stappen gezet op dit onderwerp. Desondanks worden er 3 maatregelen opgevoerd, zodat er blijvende aandacht voor dit onderwerp is. Hierbij gaan geen extra kosten gemoeid.

5. Bevorderen communicatie

De laatste pijler van het plan van aanpak ondermijning is het bevorderen van de communicatie omtrent ondermijning. Communicatie is namelijk een effectief middel voor het versterken van de weerbaarheid tegen vormen van ondermijning. Door een programma en goede planning kan informatie op de juiste manier verspreid worden.

Binnen deze pijler volgt er 1 maatregel. Voor het maken van communicatiemiddelen (posters, informatiefolders) wordt een bedrag gevraagd van € 2.000,00 per jaar.

Samenwerking met de gemeente Hoogeveen

Naar verwachting wordt in de gemeente Hoogeveen ook een plan van aanpak ondermijning opgeleverd in 2024. Een groot aantal maatregelen van het plan van aanpak ondermijning van de gemeente Hoogeveen komt overeen met de maatregelen van het plan van aanpak ondermijning van de gemeente De Wolden. Het gaat hier met name om de maatregelen die zien op de organisatie, zoals het verhogen van de bewustwording (pijler 1), het versterken van de informatiepositie (pijler 2) en het ondersteunen van de integriteit en weerbaarheid als het ziet op de ambtelijke organisatie (pijler 4). Binnen die maatregelen wordt daarom samengewerkt met de gemeente Hoogeveen. Dit heeft voordelen, omdat de kennis en expertise binnen de samenwerkingsorganisatie – en dus binnen de ambtelijke organisatie – op een uniforme manier vergroot worden. Ook zal de ambtelijke integriteit en weerbaarheid op een uniforme manier geborgd worden. Daarnaast wordt door de samenwerking efficiënt omgegaan met de ambtelijke capaciteit.

Bij de samenwerking gaan incidentele kosten gepaard van € 2.000,00 per gemeente. Deze kosten bevinden zich binnen de pijler verhogen bewustwording (pijler 1) en zien op het huren van een ondermijningsset. Daar de ondermijningsset fysiek bij beide gemeentehuizen wordt aangeboden, is het niet mogelijk om dit bedrag te halveren. N.B.: de bovengenoemde kosten van € 2.000,00 kunnen mogelijk vergoed worden vanuit de Drentse Aanpak Ondermijning.

De financiële gevolgen zijn

Met de 24 maatregelen die in het plan van aanpak ondermijning zijn opgenomen, wordt de basis gezet in de aanpak van ondermijning binnen onze gemeente. Om deze maatregelen te behalen, wordt er exploitatiegeld gevraagd van €100.100,00 (waarvan € 86.000 structureel). Zie voor de berekening de onderstaande tabel:

Onderwerp	Kosten
Ondermijningsset*	€ 2.000
Bibob-onderzoeker 1fte*/***	€ 86.000
Adviesaanvragen LBB	€ 4.200
RUD Drenthe	€ 5.900
Branchescan **	€ 6.400
Communicatiemiddelen	€ 2.000
Totaal	€ 106.500
Vergoeding RIEC branchescan	- € 6.400
Totaal	€ 100.100
Totaal afgerond	€ 100.000

* Mogelijk kunnen deze kosten (gedeeltelijk) vergoed worden vanuit de Drentse Aanpak Ondernijning.

** Kosten worden vergoed vanuit het RIEC.

*** Structurele kosten

Op dit moment is er geen financiële dekking voor deze kosten. Daarom worden de kosten voorlopig opgenomen in de Kadernota (25-28).

Bij exploitatiegeld gaat het om risico's en kansen. Er wordt in de tussentijd onderzocht of de kosten voor de ondernijningsset en voor de Bibob-onderzoeker (gedeeltelijk) vergoed kunnen worden vanuit de Drentse Aanpak Ondernijning.

Alternatieven

Het is mogelijk dat het college niet instemt met het plan van aanpak ondernijning. Dit heeft tot gevolg dat er geen structurele aanpak van ondernijning plaatsvindt. Er wordt in dat geval enkel geacteerd op incidenten.

Het is ook mogelijk dat het college niet volledig instemt met het plan van aanpak ondernijning. In dat geval kunnen niet alle maatregelen uitgevoerd worden. Dat gaat ten koste van de structurele aanpak van ondernijning.

Tot slot is het ook mogelijk dat het college volledig instemt met de maatregelen van het plan van aanpak ondernijning, maar niet met de bijbehorende formatie. Dit heeft tot gevolg dat het bestuur op andere thema's een keuze moet maken.

Participatie

Bestuurlijk overleg 'Een veilig thuis & Krachtig De Wolden': 13 mei 2024

Collegevergadering: 21 mei 2024

Communicatie

De gemeenteraad wordt – na 21 mei 2024 – via een raadsbrief geïnformeerd over het plan van aanpak ondernijning.

Bijlagen

1. Plan van aanpak ondernijning;
2. Raadsinformatiebrief.